

Заплаха за подземните части на растенията

Автор(и): проф.д-р Мария Боровинова, Институт по земеделие в Кюстендил

Дата: 26.06.2017 Брой: 6/2017

Болести и неприятели атакуват корени, кореноплоди и клубеноплоди

Част I

В този брой:

- Болести по корените на овощните дървета
- Почвени патогени по зеленчуковите култури
- Заболявания по кореновата система и стъблените основи на есенножитните растения
- Фитопатогени по корените на тютюна

Вредителите по подземните части на културните растения са група, която е сериозна заплаха за културните растения. Нанесените повреди могат да нанесат значителни загуби на производителите на растителна продукция. От патогенните бактерии особено опасни са видовете от род *Agrobacterium*, през последните години преименуван в *Rhizobium*. От този род най-разпространен е видът *Rhizobium radiobacter* (*Agrobacterium tumefaciens*), който е разпространен в цялата страна, но икономическо значение има за овощните разсадници. Патогенът причинява поява на различни по големина тумори по корените или в основата на стъблото, които пречат на сокодвижението. Нападнатите растения отслабват, а много често след разпадането на туморите корените се инфектират от редица патогенни гъби, които причиняват гниене.

Подземните части на растенията – корени, кореноплоди и клубеноплоди се нападат от гъби, принадлежащи към родовете *Pythium*, *Plasmodiophora*, *Fusarium*, *Spongospora*, *Rhizoctonia*, *Phytophthora*, *Sclerotinia*, *Rosellinia*, *Armillaria*, *Sclerotium*, *Verticillium*, *Thielaviopsis*.

Видовете от *Pythium*, *Fusarium*, *Rhizoctonia*, *Phytophthora*, *Sclerotinia* причиняват сечене на разсада. Тази болест напада зеленчуковите култури в най-ранна фаза от тяхното развитие. Сеченето причинява сериозни щети при салатите, зелето, пипера, патладжана, доматиите и краставиците. Това заболяване може да се появи още при покълването на семената и кълновете загиват още в почвата. След поникването гъбите атакуват стъбълцата на младите растения, в резултат на което стъбълцето се прищъпва и растенията падат като посечени. Сеченето се развива на хармани, по което може лесно да бъде разпознато.

Гъбите *Fusarium solani* и *Rhizoctonia solani* причиняват кореново гниене по голям брой зеленчукови и полски култури.

Двата вида *Sclerotinia sclerotiorum* и *S. minor* са причинители на увяхването на слънчогледа. Гостоприемници на *Sclerotinia sclerotiorum* са домати, картофи, люцерна, детелина и други.

Видовете от род *Botritis* нападат лука и чесъна. *B. alli* причинява шийно гниене на лука, а *B. Pori* – сиво гниене на чесъна – болест, която е разпространена повсеместно и през отделни години причинява значителни щети.

Патогенните видове от род *Phytophthora* причиняват фитофторно гниене на корените и основите на овощните видове. Инфектираните растения силно изостават в развитието си, листата им пожълтяват, увяхват и окапват преждевременно. Връхните части на летораслите увяхват и при силна инфекция цялото дърво загива преждевременно. Симптомите по корените и кореновата шийка са най-типични за това заболяване. При обелване на кората се вижда, че дървесината е оцветена в кафявочервеникав цвят и болната част е рязко разграничена от здравата с по-тъмна разделителна ивица. У нас по овощните са

установени 5 вида от род *Phytophthora*, от които най-широко разпространен е *Phytophthora cactorum*. По ягодата вреди *Phytophthora fragaria*, която причинява кореново гниене.

Гъбите от род *Verticillium* са почвообитаващи и проникват в растенията през корените. Развиват се в проводящите съдове и причиняват запушването им, отделят и токсини, в резултат на което растенията увяхват.

V. albo-atrum напада основно картофите, слънчогледа, розата, ментата, хмела, пипера и ягодите, а *V. dahlia* – памука, костилковите овощни видове, пипера, патладжана и други.

Опасен вредител по кръстоцветните е гъбата *Plasmodiophora brassicae*, която инфектира корените и причинява хипертрофия и хиперплазия, вследствие на което се образуват тумори.

Корените на тютюна се атакуват от гъбата *Thielaviopsis basicola*, която предизвиква сечене на разсада в лехите, а по-късно кореново гниене на разсадените растения. При благоприятни условия за развитие на гъбата тя нанася значителни щети.

По корените на житните растения вредят гъбите *Ophiobolus graminis*, *Cochliobolus sativus* и *Fusarium graminearum*, които причиняват кореново гниене. *Fusarium graminearum* вреди и по царевицата.

Лозата е гостоприемник на гъбата *Rosellinia necatrix*, която атакува корените, вследствие на което те изгниват.